

Acta

van de Generale Synode Zwolle-Zuid

2008-2009

van de Gereformeerde Kerken in Nederland

Hoofdstuk 14

Synodale publicaties en

communicatie

Het auteursrecht van deze tekst berust hetzij bij de auteur, hetzij bij de Gereformeerde Kerken in Nederland. Voor alle zaken het auteursrecht betreffend kan contact opgenomen worden met het deputaatschap generaal-synodale publicaties via: publicaties@gkv.nl.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in wat voor vorm of op wat voor manier dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de rechthebbende, behoudens de uitzonderingen bij de wet gesteld.

Deputaten generaal-synodale publicaties

Artikel 136

12-04-2008

Algemene behandeling rapport deputaten generaal-synodale publicaties

Materiaal:

rapport van deputaten generaal-synodale publicaties (GSP).

Besluit 1:

deputaten te dechargeren onder dank voor hun arbeid.

Grond:

deputaten hebben hun taak naar behoren uitgevoerd, zowel wat betreft de publicaties als het communicatiebeleid.

Besluit 2:

opnieuw deputaten te benoemen voor de uitgave van generaal-synodale publicaties met de volgende opdrachten:

- a. de Acta en de Handelingen van de generale synode en de rapporten van de door de generale synode benoemde deputaten te doen produceren en digitaal te doen verspreiden en daarbij ervoor zorg te dragen dat tegelijk een versie op papier ter beschikking komt;
- b. van het nieuwe *Gereformeerd Kerkboek (2006)*, van het *Supplement Gereformeerd Kerkboek* en van de *Uitbreiding Gereformeerd Kerkboek* en van andere drukwerken die op last van de generale synode worden vervaardigd, nieuwe edities te doen uitgeven en/of te doen herdrukken; daarbij moet in technisch en economisch opzicht zo doeltreffend mogelijk te werk worden gegaan; ook dient er zoveel mogelijk voor gezorgd te worden dat druk- en zetfouten en worden verbeterd;
- c. de nieuwe tekst van de liturgische formulieren op een eenvoudige wijze uit te geven, na overleg met de deputaten eredienst;
- d. met drukkers en uitgevers overeenkomsten af te sluiten die betrekking hebben op de onder a en b bedoelde uitgaven, inzake de technische vervaardiging en de uitgeverexploitatie alsmede met auteurs voor wat betreft de auteursrechtelijke aanspraken en bevoegdheden voorzover daarvan sprake is;
- e. toe te zien op de naleving van de onder d bedoelde overeenkomsten;
- f. erop toe te zien dat terzake van de typografische verzorging, de afmetingen, het taalgebruik, de spelling, de interpunctie, de nomenclatuur en dergelijke, zowel in schriftelijke als in digitale versie, zoveel mogelijk een verantwoorde eenvormigheid wordt betracht met inachtneming van de door de generale synode van toepassing verklaarde regels voor spelling en dergelijke;
- g. te beslissen over verzoeken om toestemming tot het uitgeven van de sub b bedoelde publicaties of onderdelen daarvan, voorzover het auteurs- of gebruiksrecht daarvan bij de kerken berust;
- h. te waken tegen inbreuk op de auteurs- en gebruiksrechten van de kerken en conservatoire en andere noodzakelijke maatregelen te treffen; ervoor te zorgen dat in de kerkelijke publicaties die met hun medewerking tot stand komen, een clause wordt afgedrukt waaruit blijkt dat deze rechten bij de kerken berusten en dat voor verspreiding van de tekst toestemming van de kerken vereist is;
- i. te waken tegen inbreuk op auteurs- en gebruiksrechten van derden bij het uitgeven van publicaties onder a en b genoemd;
- j. geschillen met derden zoveel mogelijk op te lossen door middel van arbitrage;
- k. bij het afsluiten van overeenkomsten eventueel royalty's te bedingen bij uitgevers, indien en voorzover er sprake is van bijzondere kosten of lasten voor de kerken, die aan de betreffende

publicaties ten grondslag liggen, met als uitgangspunt dat in het algemeen de prijs van een kerkelijke publicatie niet belemmerend mag werken ten aanzien van de verspreidingsmogelijkheden;

- l. van transacties met derden die financiële consequenties hebben, de desbetreffende stukken aan deputaten financiën en beheer ter beschikking te stellen;
- m. aan de volgende synode rapport uit te brengen van hun werkzaamheden en daarvan de kerken in kennis te stellen drie maanden voor de aanvang van de synode.

Gronden:

1. de opdrachten van de vorige synode zijn goed bruikbaar gebleken;
2. als de nieuwe tekst van de liturgische formulieren in een gedrukte vorm verspreid wordt, kan dat de kerken stimuleren tot het beoordelen van deze formulieren en het doen van wijzigingsvoorstellen.

Besluit 3:

deputaten op te dragen een privacyreglement aan de kerken, classes, particuliere synoden en deputaatschappen aan te bieden.

Grond:

het is van belang dat genoemden voldoen aan de wettelijke verplichtingen, ook die voortvloeien uit de Wet bescherming persoonsgegevens en het daaraan gerelateerde Vrijstellingsbesluit.

Besluit 4:

deputaten op te dragen om, in overleg met deputaten eredienst en deputaten kerkmuziek, de volgende synode te dienen met voorstellen over de samenstelling van het Gereformeerd Kerkeboek.

Besluit 5:

- a. het externe communicatiebeleid verder te ontwikkelen volgens het ingediende beleidsplan;
- b. in goede samenwerking met de andere deputaatschappen het communicatiebeleid te coördineren en hun duidelijke en gerichte aanwijzingen daarover te geven, zowel wat betreft de rapportage van hun werk als de communicatie daarover;
- c. de website www.gkv.nl en de organisatie daarachter verder te ontwikkelen, waarbij in het bijzonder te denken is aan de voorgenomen restyling, de ontwikkeling van het forum, nieuwe media en de aanpassing van het project- en redactiestatuut;
- d. aan alle deputaatschappen op te dragen voor hun rapportage aan de synode en de kerken en voor hun communicatie zich in goede samenwerking met deputaten te richten naar hun aanwijzingen, waarbij de deputaatschappen wel de inhoudelijke verantwoordelijkheid houden voor hun eigen werk.

Gronden:

1. de opdrachten van de vorige synode kunnen nu aangepast en aangevuld worden op basis van de bereikte resultaten en nieuwe ontwikkelingen;
2. voor eenheid in het communicatiebeleid is het nodig aan deputaten een initiërende, coördinerende en leiding gevende positie toe te kennen en daarvan de deputaatschappen in kennis te stellen.

Besluit 6:

bij de benoeming van nieuwe deputaten geen deputaten te belasten met enkel communicatietaken.

Grond:

tot nu bestond er binnen het deputaatschap een aparte sectie communicatie. In de praktijk lopen de werkzaamheden van deputaten algemeen en deputaten communicatie door elkaar. Daarom kan de verdeling van taken beter aan deputaten zelf overgelaten worden.

Bespreking

Aanwezig van deputaten zijn D.van Dijk, M.A. Oosterhoff en ds. M. van Veelen. Ook zijn present de communicatiemedewerkster van deputaten, M.W. Oosten-De Jong, de projectleider website B. Jonker en een medewerkster van de communicatieadviseur, C. van Eijsden-Dee.

Kerkboek

Een belangrijk onderdeel van de bespreking vormt het onderdeel: definitieve samenstelling Gereformeerd Kerkboek. Het voorstel van deputaten om al vast te besluiten het Kort Begrip te schrappen lijkt de vergadering weinig zinvol. In een boek zo vol geladen helpen 40 blaadjes niet.

Ds. Van der Jagt dient een amendement in om besluit 4 aan te passen: niet alleen overleg voeren met deputaten eredienst, maar ook met deputaten kerkmuziek. Tevens stelt hij voor om het oorspronkelijke besluit 5, betreffende het Kort Begrip, nu te laten vervallen, zodat er een integraal voorstel kan komen op de volgende GS. Deputaten geven aan met het wegvallen van besluit 5 wel te kunnen leven, maar grote moeite te hebben met het aangepaste besluit 4. Immers, welke liederen wel en welke liederen niet in de definitieve bundel komen is een zaak van deputaten kerkmuziek, waar deputaten GSP geen invloed op hebben of willen hebben. Van der Jagt repliceert dat dat ook niet de bedoeling van zijn amendement is. Maar daar waar de liederen een substantieel onderdeel uitmaken van het Kerkboek is het niet meer dan logisch dat ook zij in het proces van de definitieve samenstelling betrokken worden. Het amendement wordt met algemene stemmen aangenomen.

Vanuit de vergadering wordt verder aandacht gevraagd voor de praktijk zoals die zich nu voordoet: gemeenteleden kopen een NBV met het Liedboek voor de Kerken, en daarnaast een Gereformeerd Kerkboek. Laat in toekomstige uitgiften hiermee rekening gehouden worden, zodat mensen niet onnodig op kosten worden gejaagd.

Een ander punt dat wordt aangesneden is de vraag of het eigenlijk wel goed is om een Bijbel en een Kerkboek in een uitgave te doen. Doet dat niet af aan de heiligheid van Gods Woord? Ondermijn je het gezag van de Bijbel niet als je het Woord in één band bindt met woorden van mensen? Deputaten geven aan dat de kerken een lange traditie hebben als het gaat om de uitgave van Bijbel en Psalmboek in een band. Ze zien geen reden deze traditie te onderbreken.

Ds. Oosterhuis vraagt ook op andere wijze aandacht voor de heiligheid van Gods Woord. In besluit 2b worden allerlei technische zaken opgesomd, maar de idee dat we te maken hebben met de Bijbel komt op geen enkele wijze tot uitdrukking. Hij stelt daarom per amendement voor om de passage "voorts dient daarbij zoveel mogelijk recht te worden gedaan aan de heiligheid van Gods Woord" toe te voegen. Het amendement wordt met 17 stemmen voor, 14 tegen en 5 onthoudingen aangenomen.

Iets geheel anders is het privacyreglement, besluit 3. Op zich is hier niets mis mee, integendeel. Maar achter het reglement gaat een geheel aan wetgeving schuil waar de kerken door de bank genomen geen weet van hebben. Dat kun je dan niet zomaar toesturen, daar zul je een uitgebreide toelichting bij moeten geven. Deputaten zeggen toe deze toelichting te gaan verzorgen. Op welke wijze die beschikbaar komt zal nader bekeken worden.

De geamendeerde besluiten worden met algemene stemmen genomen.

Artikel 137

20-06-2008

Benoeming deputaten generaal-synodale publicaties

Op voordracht van het moderamen benoemt de synode de volgende deputaten generaal-synodale publicaties:

	<i>afredend</i>
H. Gort, Leek	2017
A.C. Hoksbergen, Oudehaske	2017
J.H. Kuiper, Assen	2011
M.A. Oosterhoff, Krimpen a/d IJssel	2014
D. Scheepstra, Oudorp	2014
M. van Veelen (s), Duiven	2011
G. Wisselink, Best	2017

Artikel 138

12-04-2008

Centrale administratieve ondersteuning

Voorstel: moderamen

Materiaal:

1. rapport van deputaten generaal-synodale publicaties, paragraaf 5.3 en 9;
2. rapport van deputaten voorbereiding generale synode, paragraaf 10.3;
3. schrijven van deputaten generaal-synodale publicaties d.d. 1 maart 2008;
4. Acta Generale Synode van Amersfoort-Centrum 2005, art. 179, inzake het treffen van voorzieningen voor administratieve ondersteuning en het toezicht daarover.

Besluit 1:

deputaten generaal-synodale publicaties te danken voor hun werkzaamheden inzake het ontwikkelen van een centrale administratieve ondersteuning.

Grond:

hun taakstelling was bedoeld voor drie jaren, als overbrugging naar de voorstellen van deputaten generaal-synodale organisatie. Terecht hebben zij daarom voorlopige voorzieningen getroffen.

Besluit 2:

deputaten voorbereiding generale synode te danken voor hun toezicht oog, al vergaderde de commissie van toezicht maar weinig.

Grond:

terecht signaleren deputaten de waarde van een eigen postbus voor de generale synode. Ook hebben zij terecht aandacht gevraagd voor een eigen toegang tot de bestaande kerkelijke gegevens.

Bespreking

Bij dit onderdeel zijn aanwezig van deputaten GSP D. van Dijk, M.A. Oosterhoff en ds. M. van Veelen, en van deputaten VGS A.Joh. Kisjes, L. Postma-Douma en P.G.B. de Vries.

Namens het moderamen licht Luiten kort het voorstel toe. Met dit voorstel wordt recht gedaan aan zowel deputaten GSP, die terughoudend zijn geweest in het opzetten van een centrale administratieve ondersteuning, als aan deputaten VGS die op een aantal punten wat kritische vragen hadden vanuit hun rol als commissie van toezicht. Feit is dat Amersfoort-C slechts een opdracht gaf voor drie jaar. Over de eventuele daadwerkelijke invulling van een centrale administratieve ondersteuning wordt nu geen oordeel gevraagd. Die zal aan de orde komen na de besluitvorming rondom deputaten generaal-synodale organisatie.

Het besluit wordt met algemene stemmen genomen.

Deputaten radio- en televisieuitzending van kerkdiensten

Artikel 139

05-04-2008

Algemene behandeling rapport deputaten radio- en televisieuitzending van kerkdiensten

Materiaal:

rapport van deputaten radio- en televisie-uitzending van kerkdiensten.

Besluit:

1. de deputaten, benoemd door de Generale Synode van Amersfoort-Centrum 2005 onder dank te dechargeren en hun beleid van de afgelopen jaren ten aanzien van de verzorging van radio- en televisie-uitzendingen van kerkdiensten, alsmede de samenwerking met de Stichting Zendtijd voor kerken (ZvK) goed te keuren;
2. opnieuw deputaten te benoemen met de opdracht:
  - a. radio- en televisie-uitzendingen van kerkdiensten te verzorgen, met het oog op de verkondiging van het evangelie in deze wereld;
  - b. de binnen het medium (televisie resp. radio) gegeven en aanwezige mogelijkheden optimaal te benutten om de boodschap van het evangelie zo goed mogelijk bij de kijker en luisteraar te doen overkomen;
  - c. het aanwezige opgenomen materiaal, waar mogelijk, ook op andere wijze (zoals bijv. via themakanalen/dagprogramma's, internet etc.) te gebruiken om de boodschap van het evangelie uit te dragen;
  - d. binnen de Raad van Toezicht en Advies het beleid van de Stichting ZvK te bewaken, zodat een optimale invulling en verzorging van de uitzendingen gewaarborgd blijft;
  - e. waakzaam te zijn dat het voor de omroepwet noodzakelijke gezicht van ZvK als de exponent van bijbelgetrouwe kerken niet leidt tot een verlies aan identiteit van de kerken (de Gereformeerde Kerken in het bijzonder) voor de kijker/luisteraar.
  - f. waakzaam te zijn ten aanzien van een mogelijke nieuwe verdeling van de aan de kerkelijke zendgemachtigden toegewezen zendtijd;
  - g. de ontwikkelingen op mediagebied, voorzover die van belang zijn met het oog op de zendtijd van de kerken, actief te blijven volgen;
  - h. tekst, beeld en geluid van de uitgezonden kerkdiensten te publiceren en te verspreiden;
  - i. van hun arbeid rapport uit te brengen aan de eerstvolgende synode en hun rapport uiterlijk drie maanden voor het begin van de volgende generale synode aan de kerken toe te zenden.

Gronden:

1. deputaten hebben zich gehouden aan de opdracht, van hun beleid goede verantwoording afgelegd en daarover in hun rapport zorgvuldig verslag gedaan;
2. de moderne media zijn een geschikt en verantwoord middel gebleken om aan de opdracht van Jezus Christus, om het evangelie te verkondigen, gehoor te geven;

3. er is terecht meer aandacht gekomen voor de noodzaak om via radio en televisie ook mensen die zich ver van kerk en religie verwijderd hebben, met het evangelie te bereiken;
4. de snelle ontwikkelingen op het terrein van de media (waaronder de explosieve groei van het internetgebruik) maken het nodig steeds alert te blijven op nieuwe mogelijkheden, daardoor geboden.

Bespreking

G.A. Breteler, ds. G. Gunnink, M.A. Niemeijer en B. Jonker zijn als deputaat bij de vergadering aanwezig. Eerstgenoemde presenteert het rapport en begint met een citaat uit Openb. 14 vers 6 en 7, waarin sprake is van een engel die vanuit de lucht het eeuwig evangelie verkondigt aan hen die op de aarde zijn en aan alle volk en stam en natie. Dat evangelie mogen de kerken ook via de radio en televisie uitdragen. Uitnodigend en appellerend: Vreest God en geeft Hem eer, want het uur van het oordeel is gekomen. Dat is de kern van de inhoud van de diensten die verzorgd mogen worden. Daarmee onderscheiden de diensten zich van evangelisatieprogramma's – maar vaak ook van andere kerken die vertegenwoordigd zijn in de Zendtijd voor de Kerken. Hij pleit ervoor deze eigen identiteit goed te bewaken. Dat is binnen het bestel van een zich voortdurend ontwikkelende omroep best een opgave. Maar laten we God danken voor de mogelijkheden die er zijn – en die voluit benutten.

Vanuit de vergadering wordt met enige dankbaarheid geconstateerd dat het experiment rondom de korte thematische programma's niks geworden is. Dat geeft meer ruimte voor het uitzenden van kerkdiensten. Maar zijn deze diensten wel herkenbaar genoeg – als diensten van de Gereformeerde Kerken? En is het onderscheid dat gemaakt wordt tussen een evangelisatiebijeenkomst en een kerkdienst houdbaar? Zal niet elke kerkdienst ten volle evangelieverkondiging moeten zijn, voor inderdaad alle volk en taal en natie? Wordt de zaak nu soms niet te veel opgepimpt, met interviewtjes, kennismaken met de gemeente en de predikant, zodat er voor de verkondiging een (te) klein plekje overblijft? Vergeet ook je eigen mensen niet die van de tv-diensten afhankelijk zijn.

Er wordt ook gewaarschuwd voor een overreactie. Indien anderen thema's als zonde en straf laten liggen, moeten wij dat niet overaccentueren. Datzelfde geldt voor een afzetten tegen het charismatische gedachtegoed. Laten de diensten zoveel mogelijk een afspiegeling zijn van de zondagse samenkomsten zoals die overal in Nederland worden gehouden.

Deputaten geven aan dat de vragen zeer herkenbaar zijn. Het zijn ook de punten waarop binnen het deputaatschap voortdurend bezinning plaats vindt. Inderdaad hebben de uitzendingen een substantieel gedeelte kijkers (en met name luisteraars) met een kerkelijke achtergrond. Maar er zijn gemiddeld ook zo'n 35.000 kijkers die 'zappend' bij de kerkdienst uitkomen. Dat zijn er veel meer dan in de Koningskerk van Zwolle-Zuid passen. Deputaten verstaan hun taak zo dat deze kijkers dat denkbare kerkgebouw niet voorbij zijn gelopen voordat ze de boodschap, die wij ze mee willen geven, gehoord hebben. Daar kun je marketing- en kijkcijfers tegenaan gooien, maar dat zal voor deputaten RTV nooit het laatste woord hebben. Ook uit de brainstormdag, die er geweest is met een aantal gereformeerde predikanten, is dat duidelijk naar voren gekomen: je kunt niet een half evangelie brengen.

Toch hoeft je niet lijdzaam te zijn. Waar je kunt, probeer je een uitzending te maken die aanspreekt. Daarom dat er ook gesproken wordt over getalenteerde predikanten. Niet iedereen komt over op de buis, niet iedereen is in staat om in zijn woordgebruik bijvoorbeeld de kloof tussen de wekelijkse hoorder en de voorbijganger te overbruggen. Deputaten kennen niet alle predikanten. Vandaar dat de oproep is gedaan om hen te attenderen op voorgangers die op dit gebied talenten hebben. Die keuze heeft, om alle misverstand daarover weg te nemen, niets te maken met zaken als ligging of zo.

Internet

Een ander punt van discussie betreft de relatie kerkdiensten en internet. Er is veel gaande op het net, het budget van ZvK ten behoeve van het internet is ook fors gestegen. Is de opdracht voor deputaten voldoende dat zij deze ontwikkelingen volgen? Plaats daarnaast dan het gegeven dat op het internet inmiddels duizenden kerkdiensten te zien of te beluisteren zijn, ook van onze kerken. Zijn de kerken voldoende doordrongen van het gegeven dat wat er in die diensten gebeurt overal ter wereld gehoord wordt? Denk bijvoorbeeld aan privacygevoelige zaken als voorbedes, afkondigingen inzake tucht etc. Zou het niet verstandig zijn als er vanuit het deputaatschap voorlichting kwam richting de kerken op deze terreinen?

Deputaten signaleren wel het probleem. Maar dit is zo breed – en de ontwikkelingen zijn zo onstui- mig, dat je je de vraag moet stellen welke rol deputaten daarin zouden kunnen spelen. Want je hebt niet alleen internet, maar ook de lokale omroepen, om maar een ander voorbeeld te noemen. Een opdracht aan deputaten om op dit punt de kerken te gaan adviseren, zoals Jonkman per amen- dement voorstelt, gaat de mogelijkheden en middelen van het deputaatschap verre te boven. De problematiek is gesignaleerd, en dat is goed. Maar laten de plaatselijke kerken hier zelf lering uit trekken. Het amendement Jonkman wordt met 10 stemmen voor, 21 tegen en 2 onthoudingen ver- worpen.

De besluiten zijn met algemene stemmen genomen.

Artikel 140

20-06-2008

Benoeming deputaten radio- en televisieuitzending van kerkdiensten

Op voordracht van het moderamen benoemt de synode de volgende deputaten radio- en televisieuit- zending van kerkdiensten:

<i>primi</i>	<i>afredend</i>	<i>secundi</i>
G.A. Breteler, Hilversum	2011	A.M. Griffioen-van Gurp, Hilversum
W.J.A. Driesens, Zwolle	2017	A. de Ruiter, Enkhuizen
G. Gunnink (s), Amersfoort	2014	
B. Jonker, Dalfsen	2014	
mevr. F.M. van der Mooren, Den Haag	2017	
M.A. Niemeijer, Den Haag	2014	

Deputaten generaal-synodale organisatie

Artikel 141

07-06-2008

Synodale reorganisatie – eerste besluitenreeks

Voorstel commissie organisatie

Materiaal:

1. Acta GS Zuidhorn 2002-2003, art. 203 en 213;
2. Acta GS Amersfoort-Centrum 2005, art. 177, 178 en 181;
3. rapport werkgroep afstemming deputaatschappen;
4. aanvullend rapport werkgroep afstemming deputaatschappen;
5. rapport 'Anders Samen' deputaten generaal-synodale organisatie;
6. gezamenlijke brief van de Gereformeerde Hogeschool Zwolle en de Theologische Universiteit Kampen d.d. 27 maart 2008, waarin het belang benadrukt wordt, dat een herinrichting van de generaal-synodale organisatie rekening houdt met actuele ontwikkelingen in het onderwijs, in het bijzonder ten aanzien van de dienstverlening aan de samenleving, in welke ontwikkeling GH Zwolle en TU Kampen sinds enige tijd nauw samenwerken;
7. rapport commissie organisatie (zie Bijlage 14.1)
8. reacties van deputaatschappen op de voorstellen van deputaten GSO;
9. brief van de Gereformeerde Kerk te Apeldoorn-Centrum d.d. 22 februari 2008;
10. brief van de GK te Terneuzen d.d. 13 maart 2006, waarin wordt opgeroepen het aantal depu- taatschappen te beperken.

A - BESLUITEN MET BETREKKING TOT DE BESLUITVORMING OVER DIT ONDERWERP

Besluit 1:

Onder dankzegging voor het verrichte werk nota te nemen van de rapporten en aanvullende rapporten van de werkgroep afstemming deputaatschappen (WAD) en deputaten generaal-synodale organisatie (GSO) en deze te betrekken bij de verdere besluitvorming als adviezen ter verbetering van de generaal-synodale organisatie.

Grond:

de WAD en deputaten GSO hebben zich van hun opdracht naar behoren gekweten en de synode gediend met het resultaat van hun werkzaamheden.

Besluit 2:

- a. de WAD te dechargeren van haar taak en deze als geëindigd te beschouwen;
- b. haar door de Generale Synode van Amersfoort-Centrum 2005 in functie benoemde voorzitter, ds. J.H. Smit, in het bijzonder te danken voor zijn werk;
- c. deputaten GSO te dechargeren van hun taak en deze als geëindigd te beschouwen.

Gronden

1. de rapporten van de WAD en deputaten GSO zijn te beschouwen als adviezen die op verzoek van de GS Amersfoort-C 2005 aan de synode zijn uitgebracht. Met het uitbrengen van de adviezen is die opdracht formeel beëindigd;
2. de GS Amersfoort-C 2005 benoemde ds. J.H. Smit als voorzitter van de WAD. Hij heeft zich van zijn taak op bekwame wijze gekweten.

Besluit 3:

bij wijze van tussentijdse besluitvorming nu de kaders vast te stellen voor de nadere uitwerkingsvoorstellen, over welke uitwerkingsvoorstellen deze synode op een later moment definitieve besluiten zal nemen.

Gronden:

1. de WAD en deputaten GSO hebben veel materiaal aangeleverd dat kan dienen ter ondersteuning van de besluitvorming door de synode over verbeteringen in haar werkwijze. De WAD komt ten aanzien van de daarin deelnemende deputaatschappen met een aantal concrete voorstellen; deputaten GSO doen voorstellen voor een meer omvattende en fundamentele hergroepering van zowel de deputaatschappelijke structuur als de organisatie van de dienstverlening aan de kerken;
2. noch de voorstellen van de WAD, noch de voorstellen van deputaten GSO, zijn als zodanig vatbaar en gereed voor finale besluitvorming en uitvoering. Daartoe dienen
  - a. op strategisch niveau eerst de aard en de reikwijdte van de wijzigingen te worden vastgesteld;
  - b. op tactisch niveau de voor de concrete uitvoering en implementatie noodzakelijke beleidskaders en randvoorwaarden te worden geformuleerd en
  - c. op operationeel niveau de wijze waarop de veranderingen in de praktijk zullen worden doorgevoerd – zeker waar die de concrete positie en belangen van mensen raken – zorgvuldig na goed overleg met de bestaande deputaatschappen en hun uitvoeringsinstanties te worden vastgesteld;
3. die uitwerking moet nu ter hand genomen worden, zodat op korte termijn de contouren kunnen worden ingevuld en deze synode nog tijdens haar zittingsperiode over de realisering van de voorgenomen verbeteringen definitieve besluiten kan nemen.

B - BESLUIT MET BETREKKING TOT DE AARD EN DE REIKWIJDTE VAN DE VERANDERINGEN

Besluit 4:

- a. niet te kiezen voor een fundamentele herinrichting van de generaal-synodale organisatie;
- b. te besluiten tot het doorvoeren van verbeteringen op grond van praktische argumenten en op die wijze de effectiviteit en de efficiency van de synode, haar deputaatschappen en de uitvoeringsorganen te vergroten;
- c. rekening te houden met aspecten van bestuurbaarheid en bestuurlijke betrouwbaarheid, continuïteit, (ontwikkel)kosten en duurzaamheid van de door te voeren veranderingen;
- d. bij de te realiseren veranderingen op het niveau van de uitvoeringsorganisaties aandacht te schenken aan de relatie met de organisatie van de dienstverlening 'ten dienste van de samenleving' binnen het hoger onderwijs, in het bijzonder vanuit de TU Kampen en de GH Zwolle.

Gronden:

1. het vraagstuk van de werkbelasting van de generale synode, de deputaatschappen en de doelmatigheid van het geheel van de uitvoeringsinstellingen ligt er al sinds de GS Zuidhorn 2002-2003. De GS Amersfoort-C 2005 onderstreepte de noodzaak om verbeteringen door te voeren. Een fundamentele reorganisatie kost veel tijd en energie. De totstandkoming van het rapport van deputaten GSO, de reacties vanuit de deputaatschappen en de bespreking ter synode laten zien dat in het veld bovendien verschillend gedacht wordt over zowel de noodzaak als de richting van een eventuele herinrichting. De concrete voorstellen van de WAD tot integratie van een aantal deputaatschappen laten zien dat daartoe op een meer praktisch niveau goede mogelijkheden zijn;
2. de door deputaten GSO gekozen benadering van een grondige herordening is waardevol en levert op onderdelen belangrijke bouwstenen voor verbetering, maar een omvattend reorganisatievoorstel zou zich hebben mogen confronteren met de (bestaande en de in ontwerp zijnde nieuwe) kerkorde, met de andere organen van het kerkverband: classes en particuliere synoden, maar ook de verhouding tot instellingen die tot nu toe geen onderdeel van de kerkverbandelijke structuur uitmaken. Dat hebben deputaten GSO niet gedaan;
3. een aantal deputaatschappen en (hun) uitvoeringsorganen is pas in de laatste vijftien jaar onderdeel geworden van de generaal-synodale structuur. Veranderingen die geen voor alle partijen wezenlijke verbetering inhouden, zijn eerder een risico voor de goede vervulling van taken, dan een stimulans tot verdere verbetering. Dat kan betekenen dat bepaalde taakvelden en/of uitvoeringsorganen niet of nog niet in de eventuele wijzigingen worden meegenomen;
4. deputaten GSO hebben om hen moverende redenen in hun voorstellen geen rekening gehouden met de structuur en de positie van de TU Kampen, terwijl in het bijzonder de actuele ontwikkelingen op het gebied van de organisatie van de dienstverlening in het hoger onderwijs niet alleen de TU Kampen zelf raken, maar ook een nauwe relatie hebben met de herinrichting van de uitvoeringsorganen;
5. de Theologische Universiteit Kampen en Gereformeerde Hogeschool Zwolle hebben aangegeven zowel graag betrokken te willen zijn bij de herinrichting van de generaal-synodale organisatie in relatie met de ontwikkelingen op het terrein van de dienstverlening, als omgekeerd de generaal-synodale organisatie ruimte te geven om in hun ontwikkelingsproces te participeren.

C - UITGANGSPUNTEN TEN AANZIEN VAN DE GENERAAL-SYNODALE ORGANISATIE

Besluit 5:

- a. de generale synode als meeste vergadering van de kerken verantwoordelijk te blijven achten voor de organisatie van de taken, die naar art. 30 KO op haar agenda zijn geplaatst
- b. haar gehouden te achten om, binnen de verantwoordingskaders die zij tegenover de kerken heeft, de uitvoering van die taken op de meest doelmatige wijze vorm te geven;
- c. te onderzoeken hoe deputaatschappen tijdens de periode waarin de generale synode niet vergadert voor vragen rond de interpretatie of uitwerking van hun opdracht terug kunnen vallen op ondersteuning door (representanten van) de opdrachtgever.

Gronden:

1. het is eigen aan ons kerkverband dat de generale synode meerdere rollen vervult. Zo is zij belast met regelende en bestuurlijke taken, rechtspraak, beleid en beheer en toezicht, alsmede het scheppen van voorzieningen ten dienste van de kerken. Het behoort tot de normale verantwoordelijkheid en bevoegdheid van de generale synode om van tijd tot tijd noodzakelijke en/of wenselijke verbeteringen in haar organisatie te realiseren;
2. het is niet meer dan een eis van goed bestuur dat de synode steeds zoekt naar de beste inrichting van haar eigen ondersteuning. Het bewust en zorgvuldig omgaan met de schaarse middelen en menskracht én het tijdig inspelen op nieuwe ontwikkelingen behoren daartoe. Doordat de generale synode volgens de KO eens per drie jaar vergadert, dient ze geëigende maatregelen te nemen opdat de haar toegewezen taken adequaat worden uitgevoerd.

D - UITGANGSPUNTEN TEN AANZIEN VAN DE INRICHTING EN HET FUNCTIONEREN VAN DEPUTAATSCHAPPEN

Besluit 6:

de taakomschrijving voor de deputaatschappen te formuleren in meetbare doelen en gewenste resultaten.

Gronden:

1. deputaatschappen hebben een gedelegeerde verantwoordelijkheid voor de behartiging van het aangewezen taakveld. Zij dragen in de praktijk de bestuurlijke verantwoordelijkheid namens en in opdracht van de synode. Zij zijn in de eerste plaats de bestuurder-opdrachtgever namens de synode. Ze dienen daarom tegelijk voldoende ruimte te krijgen voor de uitvoering van hun opdrachten en zich te beperken tot hoofdlijnen in hun verantwoording. De synode formuleert de kaders waarbinnen het deputaatschap opereert. Daarom kunnen die uitgangspunten zijn voor de verantwoording;
2. niet alleen een kleiner aantal rapporten, maar ook een beter hanteerbare verantwoording dragen bij aan een beperking van de werklust van de synode;
3. meetbare doelstellingen ondersteunen een duidelijke verantwoording, die tot eenvoudiger beoordeling en snellere besluitvorming kan leiden.

Besluit 7:

- a. over te gaan tot clustering en daarmee vermindering van het aantal deputaatschappen op basis van een nader uit te werken rubricering;
- b. aan de rubricering als eis mee te geven dat ze enerzijds passend is bij de agendavorming van de synode en anderzijds aansluit bij de verschillende dimensies van gemeente-zijn. De rubricering moet daarnaast duurzaam hanteerbaar zijn als onderscheidend criterium;
- c. in het bijzonder aandacht te geven aan de wijze waarop de meer ondersteunende en op dienstverlening aan de kerken gerichte deputaatschappen kunnen worden samengevoegd en hoe de verantwoording over de uitvoerende activiteiten op andere wijze kan worden ingericht;
- d. voorhands als bovengrens voor de clustering te hanteren de noodzaak tot het creëren van een extra bestuurslaag;
- e. ten aanzien van de deputaatschappen toerusting evangeliserende gemeente (DTEG), aanvullende steunverlening evangelisatie (ASE) en steunpunt gemeenteopbouw (SGO) reeds nu te besluiten tot integratie, onverminderd de mogelijkheid en wenselijkheid van samenvoeging binnen een groter geheel;
- f. DTEG, ASE en SGO op te dragen om reeds een begin te maken met de inventarisatie van de effecten van de samenvoeging, zodat deze op een later tijdstip bij de finale besluitvorming over het geheel kan worden meegenomen;
- g. ten aanzien van de terughoudende opstelling van het generaal diaconaal deputaatschap (GDD) met betrekking tot samenvoeging uit te spreken dat in deze opstelling onvoldoende gronden zijn aangevoerd om haar synodaal mandaat niet mee te nemen in de voorgenomen clustering.

Gronden

1. de GS Amersfoort-C 2005 heeft de groei van het aantal deputaatschappen en de vaak gedetailleerde wijze waarop verantwoording aan de synode wordt afgelegd, aangewezen als een van de oorzaken van de ontstane werklust. Samenvoeging is geen doel op zich. Waar het als middel dienstig is om tot een doelmatiger advisering en uitvoering van taken te kunnen komen, verdient het overweging;
2. de rubricering die door deputaten GSO is voorgesteld en de door de WAD gehanteerde benadering vanuit 5 dimensies zijn mogelijke indelingen;
3. de voorstellen van de WAD tot integratie van DTEG, SGO en ASE passen in de voorgenomen clustering en kunnen in uitvoering worden genomen;
4. het binnen de WAD ingenomen standpunt van GDD, dat zij zich primair op een specifieke doelgroep richt en dat nog niet overtuigend is aangetoond dat de noodzaak tot verdere integratie bestaat, is in het licht van de voorgenomen herordening onvoldoende steekhoudend om GDD buiten beoordeling te laten;
5. de bijdrage van ZHT binnen de WAD dient meegenomen te worden binnen het aandachtsveld volgens het genoemde onder besluit 7c.

E - UITGANGSPUNTEN TEN AANZIEN VAN DE UITVOERING VAN DE DIENSTVERLENENDE EN ONDERSTEUNENDE TAKEN

Besluit 8:

- a. de haalbaarheid te onderzoeken van de samenvoeging van de verschillende steunpunten en uitvoeringsorganen;
- b. de in besluit 7d aangegeven bovengrens ook te hanteren ten aanzien van de beoogde uitvoeringsorganen;
- c. als algemene randvoorwaarden voor de samenvoeging van de uitvoeringsorganen mee te geven:
  1. aandacht voor een duurzame organisatiestructuur, enerzijds een voldoende volume om zichzelf op een goede wijze in stand te kunnen houden, anderzijds klein genoeg om flexibel op de veranderende vraag te kunnen inspelen;
  2. verschuiving van onbetaalde uitvoering van taken – die nu soms bij deputaten zit – naar betaalde uitvoering van taken – door een professioneel bureau, mag niet leiden tot kostenuitzetting;
  3. aandacht voor personele en financiële aspecten.

Gronden:

1. voor de uitvoering van de dienstverlening kunnen de betreffende deputaten zich voorzien van een uitvoeringsorganisatie, die de uitvoering voor hen ter hand neemt. De clustering van deputaatschappen hoeft niet gelijk op te gaan met de samenvoeging van de uitvoeringsorganen;
2. de bestaande praktijk, waarin vele en diverse uitvoeringsorganen functioneren - van groot tot klein en van sterk afhankelijk van het deputaatschap tot vrijwel onafhankelijk ervan functionerend - is als resultaat van een jarenlang gegroeide situatie verklaarbaar, maar past onvoldoende bij de ontwikkelingen in de afgelopen jaren.
3. bij de uitwerking dienen de algemene eisen die aan goed werkgeverschap gesteld worden zorgvuldig in acht genomen te worden.

F - BESLUITEN MET BETREKKING TOT DE PROCEDURE

Besluit 9:

- a. de uitwerking van de in de voorgaande besluiten aangewezen richting nog tijdens deze synode te doen plaatsvinden, zodanig dat voor 1 oktober 2008 een uitgewerkt plan ter tafel ligt, waarover de synode besluiten kan nemen en dat daarna kan worden gerealiseerd;
- b. het moderamen mandaat te geven om de uitwerking vorm te geven en de commissie organisatie opdracht te geven de gewenste ondersteuning te blijven geven;

- c. een werkbudget beschikbaar te stellen voor de eventuele uitwerking van het implementatieplan door een professionele kracht.

Gronden:

1. de richtinggevende besluiten (zoals de clustering en het haalbaarheidsonderzoek) moeten nu worden uitgewerkt in een samenhangend plan, dat in overleg met betrokkenen tot stand komt en concrete en uitvoerbare besluiten voorlegt, die vervolgens kunnen worden geïmplementeerd;
2. voor het schrijven van genoemd plan is de medewerking van alle deputaatschappen onmisbaar;
3. een werkbudget is nodig om – gezien de korte termijn – met behulp van deskundige ondersteuning een plan te doen uitwerken. De regierol ligt bij het moderamen, daarbij ondersteund door de commissie organisatie.

Overzicht besluitvorming

Om het onderwerp organisatie enigszins overzichtelijk te houden volgt nu eerst een overzicht van de gang van zaken rondom de besluitvorming. Het rapport van deputaten generaal-synodale organisatie is uitvoerig besproken. Het verslag volgt hieronder onder het kopje: deputaten generaal-synodale organisatie. De vergadering besloot een andere weg te kiezen en nam het voorstel aan zoals dat was geformuleerd door de commissie organisatie van de GS – zie boven. Dit voorstel is te omschrijven als een kadervoorstel. De bespreking hiervan is weergegeven onder het kopje 'commissie organisatie'. Vervolgens is de commissie organisatie aan de slag gegaan met de uitwerking daarvan. Die voorstellen zijn besproken in een later stadium en staan vermeld in Acta, art.151.

Daarnaast was er het werk van de werkgroep afstemming deputaatschappen – zie de bespreking onder het gelijknamige kopje. Deze werkgroep heeft zich – op een enkele opmerking na – aangesloten bij de voorstellen zoals die geformuleerd zijn door de commissie organisatie.

DEPUTATEN GENERAAL-SYNODALE ORGANISATIE

Op 19 april presenteren de deputaten hun rapport, aansluitend wordt in groepjes het voorstel besproken. Op 29 mei volgt een vervolgbespreking. Aanwezig zijn – zij het in wisselende samenstelling – de brs. Dijkstra, Van Doornik, Van der Jagt, Nitrau, De Rijke en Vlasblom. Zr. Postma-Douma, die als secretaris van het deputaatschap heeft gefungeerd is ook bij de zittingen aanwezig.

Op dezelfde datum ligt ook het stappenplan rondom dit thema ter tafel, gemaakt door de commissie organisatie, zie onder materiaal 7. Dat probeert een pad aan te geven waarlangs de besluitvorming zou dienen te lopen. Inhoudelijk geeft dat geen commentaar op het rapport GSO, noch wijst het een bepaalde richting. Het is hier even apart genoemd, omdat het tijdens de discussie een duidelijke rol heeft vervuld.

Inleiding

Nu het voorstel van deputaten GSO is afgewezen, kan de verslaglegging van hun presentatie ook kort zijn. De hoofdlijn van hun voorstellen zijn helder verwoord in het rapport. Vanuit de presentatie worden hieronder een paar sleutelbegrippen weergegeven.

Voorop staat het gegeven dat deputaten GSO in hun voorstellen niet meer geven dan een aanzet tot verandering. Het is deze kijkrichting waarvoor ze van de vergadering instemming proberen te verkrijgen. Indien de GS akkoord is zal een uitwerking in een later stadium plaats vinden.

Deputaten geven aan dat zij de opdracht van de synode van Amersfoort-Centrum hebben behandeld als een organisatievraagstuk. De consequentie daarvan is dat geen historisch onderzoek is gedaan naar de juistheid van in het verleden genomen besluiten en de Kerkorde niet op voorhand als een randvoorwaarde is meegenomen. Met de deputaatschappen is op voorhand niet overlegd. Het zoeken van draagvlak zal in tweede instantie dienen te gebeuren – immers, de diverse deputaatschappen maken zelf onderdeel uit van het onderzoek.

De rode draad door het voorstel is dat het karakter van de GS als meeste vergadering gehandhaafd dient te blijven. Daarbij wordt benadrukt dat een GS niet gelijk is aan een soort Raad van Bestuur. Tweede uitgangspunt is dat datgene wat ten behoeve van de kerken gedaan wordt weliswaar kerke-

lijk is, maar daarom nog niet per definitie door een GS behandeld dient te worden. Laatste leidende gedachte is: de GK kennen een confederatief kerkverband.

Knelpunten

Het aantal deputaatschappen neemt toe en de levensduur van een eenmaal ingesteld deputaatschap lijkt onbeperkt. Dat is het eerste probleem. Daaraan gekoppeld wordt de belasting voor een GS steeds groter want er komen steeds meer rapporten. Min of meer parallel daaraan ontstaat het probleem dat door deputaatschappen organisaties worden aangestuurd die mensen in dienst hebben en zo steeds professioneler worden. Daardoor ontstaan competentieverschillen tussen de synode(leden) en de deputaten. Bedenk daarbij tevens dat de steunpunten een permanent karakter dragen, terwijl de synode geen continuüm is. Hierdoor ontstaat ook een ander probleem waar deputaten op wijzen: de opdrachtgever is niet tevens degene die controleert of de opdracht naar behoren is uitgevoerd. Dat strijdt met het principe van good governance en bemoeilijkt het procesmanagement.

Als laatste knelpunt noemen deputaten de snelheid van de besluitvorming. Eens in de drie jaar vergadert een GS. Dat komt een vlotte organisatie niet ten goede.

Doelen

Deputaten maken vervolgens helder wat de doelen zijn die ze met de reorganisatie willen bereiken. Te noemen zijn: meer invloed van gemeenten op activiteiten die bedoeld zijn om gemeenten te ondersteunen, het bereiken van bestuurscontinuïteit, een grotere snelheid van besluitvorming, good governance (met name op het punt van de verantwoording van werkers aan het bestuur), clustering waar mogelijk en tot slot vermindering van de piekbelasting.

Welnu – als je het uitgangspunt wilt handhaven dat de GS de meeste vergadering is en piekbelasting wilt vermijden en tegelijkertijd deze doelen wilt bereiken, dan is de onontkoombare conclusie dat een deel van de activiteiten, die nu via de structuur van de GS geregeld zijn, daarbuiten moeten worden geplaatst in een min of meer parallel kerkverband. Immers, niet alles wat kerkelijk is – dat geldt ook voor veel andere zaken – wordt via de GS ‘bestuurd’. Dat leidt tot een voorlopige rubricering in twee categorieën: zaken die als kerntaken voor de kerkelijke vergaderingen kunnen worden gezien blijven vallen binnen de GS-structuur, zaken die als kerntaken voor gemeenten kunnen worden gezien, activiteiten respectievelijk door en voor de gemeenten, krijgen een andere organisatievorm, buiten de GS om, samengevat onder de titel van het rapport: *Anders samen*.

Bespreking

De bespreking vindt plaats op 29 mei. Deputaten hebben, aldus sommigen, lef getoond om buiten de geijkte kaders te kijken, dat moet hun worden toegegeven. Maar wat gemist wordt in het rapport is een analyse van de vraag wat er ge(re)organiseerd moet worden. Wat is de achterliggende visie? Wat voor kerk hebben deputaten voor ogen? En het antwoord op die vraag bepaalt je wijze van reorganiseren. Heb je, bijvoorbeeld, een hiërarchische kerk voor ogen dan organiseer je anders dan wanneer je uitgaat van een confederatief model.

Welk probleem los je op wanneer je, zoals deputaten voorstellen, een deel van de activiteiten buiten de GS plaatst? Het zal uiteindelijk slechts een verschuiving van de gesignaleerde problemen zijn. Want het zijn toch de kerken die de rapporten moeten beoordelen, of ze nu van een private organisatie komen of van synodale zijde. Ook landelijke vergaderingen, zoals vroeger van bijvoorbeeld het Landelijk Verband voor Evangelisatiearbeid (LVEA), moeten door afgevaardigden worden bezocht. En dan wel afgevaardigden van alle kerken.

De denkfout is, volgens sommigen, dat deputaten GSO de synode zien als een bestuur. En dat is het niet. Het is de meeste vergadering van de kerken. En als de kerken vinden dat ze samen iets moeten doen, dan doen we dat hier. Hier zijn de kerken, allen, via getrapte vertegenwoordiging, aanwezig. Wanneer dan deze vergadering iets mandateert aan een bestuursgroep, bijvoorbeeld curatoren, is dat een zinnige wijze van werken. De synode bestuurt niet, dat doen in dit voorbeeld curatoren. Diverse onderdelen van deze wijze van werken uitzonderden zal dat werk vervreemden van de achterban. In het verleden zijn heel bewust én het GDD én het LVEA én ZHT én uiteindelijk het SGO aangewezen als terreinen waar de kerken samen verantwoordelijkheid voor willen dragen. Die koppeling nu weer teniet doen, zonder enige verantwoording naar het verleden, is een niet te volgen route. Je

gaat dan over van een kerkverbandelijk denken naar een samenwerkingsverband – en dat is wezenlijk iets anders.

De probleemanalyse wordt ook niet door allen gedeeld. Is het waar dat een gemiddeld synodelid de punten die aan de orde komen niet meer beoordelen kan, omdat het werk door professionals gebeurt? Dat kan met reden ernstig betwijfeld worden. De basis waarop de analyse gegrond is, de door GSO gehouden enquête, wordt als onvoldoende aangemerkt. Bovendien hebben deputaten zich maar met een deel van de opdracht bezig gehouden en bijvoorbeeld niet gewerkt aan draagvlak, terwijl dat wel nadrukkelijk in de opdracht vermeld stond. Op basis van deze beperkte analyse wordt er vervolgens wat geclusterd en gaat de helft van de deputaatschappen in de uitverkoop. Marktwerking moet het doen. Er moet dus gepresteerd worden. Maar hoe kun je marktwerking nu verbinden aan zaken die solidariteit vragen. Die twee gaan niet samen – en daarmee is de basis onder de voorstellen weg. Deze kant moet het niet uit. Deputaten hebben ook niet aangetoond wat de bestuurlijke meerwaarde is van een verenigingsvorm boven de huidige structuur. Bovendien komt de continuïteit van het werk dan ernstig in gevaar, want niemand kan voorspellen wat de leden van zo'n vereniging gaan doen. Wat zou het betekenen voor de medewerkers? Zullen die niet spoedig hun heil elders gaan zoeken nu hun baan veel meer afhankelijk wordt van de welwillendheid van de kerk(leden)? Sprekers die zich in deze richting uitten geven dus geen fiat om verder te werken in de richting die deputaten aangeven.

Antwoord

In hun antwoord benadrukken deputaten dat zij geen enkele uitspraak hebben willen doen of bepaald werk kerkelijk is of niet. Het enige punt waarop deputaten een andere mening hebben dan velen ter vergadering is de wijze van organisatie. Deputaten willen niet 'ontkerkelijken' maar 'ontsynodalisieren'. Dat is even wennen, maar daar is ten principale niets mis mee.

Deputaten ontkennen ten stelligste dat met het volgen van hun blikrichting de solidariteit verdwijnt. Er bestaat geen enkele garantie dat binnen de huidige structuur de solidariteit wél behouden blijft. Als solidariteit onder druk staat ligt daar een probleem onder: gebrek aan gedeelde liefde, de bron van waaruit je met elkaar bezig bent. Dát probleem pak je niet aan via organisatie. Dat is een geestelijk probleem. Je hoort toch ook nu al velen die zeggen: de GS? Dat zal me een zorg zijn. Er is een grote afstand tussen de synode en de kerkleden. Zou het niet kunnen dat juist de wijze van organisatie die afstand groot maakt of houdt – en dat een verenigingsvorm die afstand kan verkleinen?

Marktwerking wordt afgedaan als ware het een vies woord. Maar ook dan wordt de werkelijkheid niet goed ingeschat. Ook nu kopen diverse kerken daar in waar het beste is of het voordeligste tarief gehanteerd wordt. Als je die support dichter bij de gemeenten brengt, zoals deputaten voorstellen, draagt dat ook bij aan de relevantie van die support. Is de solidariteit momenteel niet een tamelijk afgedwongen solidariteit? Rekent u zich niet té rijk?

Deputaten verdedigen hun niet meenemen van besluiten van vorige synoden met de opmerking dat zij geen opdracht hadden om aan de gronden te komen die eerdere synoden hadden om zaken onder de GS-vlag te brengen. De opdracht was om de eenmaal gegroeide organisatie eens langs te lopen en te kijken of die op alle punten nog adequaat functioneerde. Dat is gebeurd.

Dat de voorstellen wellicht wat overkomen op de leden van de GS als een slikken-of-stikken verhaal kunnen deputaten zich wel indenken. Dat is evenwel niet de bedoeling. Punt is wel dat deputaten graag willen weten of de kijkrichting door de synode gedeeld wordt. Wij willen, om in geografische termen te spreken, naar Groningen. Via Den Helder, Apeldoorn of desnoods Bremen ..., dat is allemaal mogelijk. Maar als de GS naar Maastricht wil – dan zien deputaten geen mogelijkheid daaraan mee te werken, omdat de GS dan belandt op een locatie waar geen wezenlijke verbeteringen te verwachten zijn.

WERKGROEP AFSTEMMING DEPUTAATSCHAPPEN

Op 23 mei wordt overleg gevoerd met de werkgroep afstemming deputaatschappen (WAD). Aanwezig zijn: de voorzitter, ds. J. Smit; van DTEG ds. K. van den Geest; van GDD ds. C. van Dusseldorp, zr. S.M.R. de Graaff-Hoekstra en br. D.A. Prins, van ZHT br. B. Gort en ds. R.Th. Pos; van SGO br. D. Roose en br. M. van Dongen; van ASE br. J.A. Schelling. Als adviseur is prof. M. te Velde aanwezig.

Ds. Smit licht het voorstel nog kort toe en schetst de achtergrond van waaruit de synode van Amersfoort-Centrum de WAD instelde. Vijf deputaatschappen waren, op verschillende wijzen, met zaken rondom de missionaire taak van de kerk bezig. Dat kan ontaarden in een soort wedloop. Bovendien wordt een synode geconfronteerd met verschillende visies rondom dit thema. In de afgelopen drie jaar zijn deze vijf deputaatschappen, deze vijf verhalen, verder naar elkaar toegegroeid. De deputaatschappen konden elkaar vinden in de vijf dimensies van het gemeente zijn, zoals die in het rapport zijn verwoord. Bedenk daarbij wel dat deze 'meetlat' niet meer is dan een handig instrument waarlangs de werkzaamheden van de diverse deputaten gestructureerd kunnen worden. Het is geen uitputtende visie op gemeente zijn, maar een instrument: waar kan samenwerking wel – en waar niet. Hij verwoordt de dankbaarheid van de WAD dat uiteindelijk de synode gediend kon worden met een gezamenlijk stuk.

Bespreking

De resultaten van de WAD vinden een gunstig onthaal tijdens de bespreking. Zo wordt er voor gepleit om de resultaten die behaald zijn binnen de WAD een plaats te geven binnen de reorganisatie zoals de synode die voor ogen heeft. Dit is een goede eerste stap. In het vervolgtraject zal dan beken dienen te worden of en eventueel hoe een verdere integratie met GDD en ZHT plaats zal kunnen vinden. Wel kan de vraag gesteld worden of er nog uitbreiding plaats kan vinden. Denk aan het onderwerp dienstverlening dat ook in de discussie met de TUK een rol speelt. Zou van daaruit geredeneerd ook het steunpunt liturgie niet achter dit loket opgenomen kunnen worden?

Benadrukt wordt door diverse sprekers het belang van de synergie die nu verkregen kan worden. Het is belangrijk om daar veel en blijvend in te investeren. Kijk dan niet alleen naar de organisaties die binnen de synodale structuur functioneren, maar kijk ook naar wat je zou kunnen noemen de belendende percelen zoals het GHBO. Dat behoeven ook niet perse organisaties te zijn die binnen de GK actief zijn. Wij zijn er sterk in overal eigen materiaal voor te ontwikkelen. Maar er is veel meer op de kerkelijke markt verkrijgbaar. Je kunt dus ook denken aan een soort makelaarsfunctie voor een dienstenbureau van producten die binnen andere kerken of elders ontwikkeld zijn.

Dimensies

Over de dimensies wordt wel even doorgesproken. Zijn de dimensies, zoals beschreven, alle gelijkwaardig, of moet je daar nog een zekere rangorde in aanbrengen. Denk aan de kerugmatische dimensie. Dat is toch de kern van het kerk zijn: een Woord van bevrijding voor de wereld hebben. Kun je daar de andere aan gelijk stellen? Zou die missionaire component niet alle dimensies dienen te doortrekken?

Anderen plaatsen kanttekeningen bij het aantal en de keuze. Zijn er niet meer en andere te onderscheiden? Het punt van de levenswandel, in het NT vaak uitdrukkelijk benoemd als kenmerk, is niet aanwezig. De ethische dimensie is zo feitelijk afwezig. Een ander kernwoord uit het NT, de gemeenschapsoefening, het samen kerk zijn, is ook afwezig. Met deze kernwoorden zijn grote belangen gemeoid. Door te structureren zoals de WAD voorstelt dreigen wezenlijke elementen buiten boord te vallen.

Een andere vraag is: wat moet je ermee? Is dit een visie, die de synode moet omhelzen? Daar zitten gevaarlijke kanten aan, want dan krijg je een soort kerkelijk geijkt stuk en trek je de theologie de kerk binnen. Beperk je daarom in de besluitvorming tot wat er concreet gebeuren moet. Denk er om dat zelfs een handreiking gemakkelijk kan gaan dienen als een soort confessie. Het is daarom van belang zo'n stuk als nu voor ligt louter instrumenteel te houden.

In hun antwoord erkennen deputaten dat een andere indeling mogelijk is. Maar deze vijf zijn bruikbaar gebleken om het werk van de deputaatschappen te koppelen waar mogelijk en te onderscheiden waar nodig. Natuurlijk kun je de vijf onderling onderscheiden op soortelijk gewicht of ze aanvullen, kun je de stelling verdedigen dat missionaat niet alleen een kwestie is van Woord maar ook van daad. Maar dan overvraag je de bedoeling van de formulering ervan. Het is inderdaad een instrument, niet meer – en niet minder. Het is daarom zeker mogelijk om de resultaten van de WAD binnen te brengen in een algehele reorganisatie. Of je dan andere steunpunten daarin ook nog een

plek kunt geven hangt af van die besluitvorming. Samenwerking en het nastreven van synergie moet geen doel op zich worden. Een keer per week een afstemmingsvergadering tussen 10 organisaties is niet het doel waarnaar de WAD streeft.

Verder wordt nog het belang van het document benadrukt. Het is een zoeken geweest van elkaar. Je merkt nu dat de diverse opvattingen steeds meer naar elkaar toegroeien. In feite zijn de deputaatschappen al weer verder dan hier vermeld staat. Maar dat is niet vanzelfsprekend geweest. De diverse deputaatschappen met hun ondersteunende diensten zijn, om maar een voorbeeld te noemen, heel anders gestructureerd. Bij de ene is er een nauwe samenwerking tussen bureau en deputaten, bij andere wordt veel meer op afstand bestuurd. De een heeft veel personeel – de ander slechts een of twee medewerkers. Voor sommige deputaatschappen is het punt van de herkenbaarheid erg belangrijk, omdat ze een specifieke doelgroep bedienen en niet graag willen verdwijnen achter een algemeen loket. Al deze punten moesten samengepakt worden in één geheel.

Samengevat kan gesteld worden aan het eind van deze ronde dat er veel instemming vanuit de vergadering is voor het gedane werk. De commissie organisatie concludeert dat er veel overeenstemming is tussen de deputaatschappen, maar dat dat nog niet per definitie inhoudt dat de diverse bureaus ook integreren. De resultaten van deze bespreking zullen door de commissie worden meegenomen in de voorstellen rondom organisatie die ze zullen concipiëren. Daarbij zal ook aandacht worden gegeven aan eventuele linken met andere instituten zoals door sommigen voorgesteld. Organiseren, zo besluit de commissie, is een werkwoord. Je zet geen punt, maar gaat aan het werk.

COMMISSIE ORGANISATIE

Op 6 juni vindt de afrondende bespreking plaats van de eerste reeks besluiten rondom de generale organisatie. Aan de orde is dan de jure de tweede ronde van het deputatenrapport. Maar een grotere rol spelen de voorstellen - zoals die uiteindelijk ook aangenomen zijn - van de commissie organisatie van de synode. Conform de regeling is het eerst aan deputaten om te reageren op dit tegenvoorstel.

Beoordeling tegenvoorstel door deputaten GSO

Naar het oordeel van deputaten behelst het tegenvoorstel van de commissie niet meer dan een efficiencyverbetering binnen het bestaande model. Dat is een weg die deputaten ook eerst hebben bewandeld – maar uiteindelijk hebben afgewezen.

Deputaten geven de GS nog een aantal overwegingen mee. Een al dan niet terechte huiver voor een forse herinrichting mag geen alibi vormen om de huidige structuur te omarmen zonder confrontatie met de nadelen ervan. De kerken werken nu met een structuur uit de 16^e eeuw. Dat kan en zal niet lukken met de taken die we nu op ons hebben genomen.

Een tweede overweging is dat in het tegenvoorstel voorbijgegaan wordt aan de analyse van de socioloog G. Dekker. Hij constateerde dat, in een onderzoek binnen de Gereformeerde Kerken (syn.) uit angst voor verlies aan solidariteit en independentisme gekozen werd voor een meer hiërarchische structuur. Met juist independentisme als gevolg.

Een koerswijziging zoals deputaten voorstellen kan natuurlijk niet van de ene dag op de andere worden gerealiseerd. Maar het kan ook niet zo zijn dat de kerken vanwege besluiten uit het verleden voor altijd gebonden zijn aan een bepaalde vorm van organisatie. Bedenk daarbij dat het draagvlak voor collectieve verplichtingen voor facilitaire voorzieningen, centralisatie en professionalisering in andere kerken maar ook binnen onze kerken, tanende is.

Wie de voorstellen van deputaten omarmt kan niet zonder het overdragen van bevoegdheden. Deputaten krijgen de rol van bestuurder en opdrachtgever. Dit in goede banen leiden door als GS meetbare doelen te stellen en gewenste resultaten vast te leggen zal een aanzienlijke taakverzwaring van de synode betekenen. Het zal ook maar beperkt werken omdat het uitgaat van een tamelijk mechanisch mensbeeld.

Aan een dienstencentrum zit een kostenplaatje vast – en dan helpen bezweringsformules niet. Er ontstaat altijd autonome groei. Het centrum gaat nieuw werk genereren en elk aanbod schept zijn eigen vraag. Het is dus geen lange termijnoplossing. Efficiency, bovendien, creëert geen nieuwe mogelijkheden. Het is bovendien wat curieus dat we niet willen leren van ervaringen van anderen. De meeste dienstencentra worden juist afgebouwd momenteel. Niet alleen bij de PKN. Ook het aantal fte's op het bureau van de CGK is afgenomen.

Als we als kerken de huidige trend niet drastisch ombuigen zal er rekening mee gehouden dienen te worden dat steeds meer activiteiten kerkelijk ingebed gaan worden. Dat vergroot de kwetsbaarheid van een GS.

Door, aldus tenslotte deputaten, niets te doen aan verkorting van de besluytermijn van synodes wordt de knip gehandhaafd tussen het opdrachtgeverschap van de ene GS (die daarna overgaat naar deputaten) en de verantwoordelijkheid voor de uiteindelijke besluitvorming die plaatsvindt door een opvolger en die dat op eigen wijze invult, is een vorm van discontinuïteit die zijn invloed niet zal missen op voortgang en het gezag van synodes.

Beoordeling tegenvoorstel door WAD

Namens de WAD geeft ds. Smit aan dat de WAD in meerderheid van oordeel is dat de voorgestelde tekst een goede synthese biedt in een complex veld. Het lijkt de WAD – bezig op microniveau – niet zinvol om binnen het macroverhaal van de commissie de WAD als los element te blijven behandelen. In meerderheid kan de WAD zich dus vinden in de voorstellen van de commissie. Ook ziet de WAD een gemeenschappelijk belang gediend in de voorstellen, dat dwarsverbanden binnen de kerk een legitieme plek houden en niet verbannen worden naar een parallel kerkverband. De WAD trekt daarom haar voorstellen in ten gunste van de voorstellen van de commissie.

Op een punt is de WAD wel kritisch. Binnen haar gelederen was eenstemmigheid bereikt over de intenties. De commissie wil op voorhand geen enkel deputaatschap een eigen positie toekennen. Dat kan een nieuwe fase inluiden van weerstand. Wellicht dat op dat punt de voorstellen kunnen worden aangepast. Want welk voordeel denkt de commissie met deze opstelling binnen te halen?

Tot slot waarschuwt de WAD de commissie voor dubbel werk. Onder besluit 9 wordt een soort haalbaarheidsonderzoek aangekondigd. Doe geen dingen over, want een aantal deputaatschappen is daar al lang uit. Opnieuw onderzoek doen geeft geen ander resultaat dan nodeloze vertraging.

Inleiding commissie

Namens de commissie organisatie introduceert ds. Van der Laan het tegenvoorstel. Uit de besprekingen zoals die tot op heden waren gehouden was vanuit de vergadering helder te destilleren dat de voorstellen van deputaten GSO niet aanvaardbaar waren terwijl het werk van de WAD veel bijval ontving. Daarom achtte de commissie het wijs met een eigen alternatief te komen wat nu voorligt. De commissie kiest inderdaad voor verhoging van de efficiency binnen de bestaande kaders. Wel is geprobeerd de deskundigheid van deputaten GSO te integreren. Afgezien van de punten van de 'ontsynodalisering' van de supportgroepen en de zittingstermijnen van de synode neemt de commissie veel punten over.

De commissie is van oordeel dat de GS wel bestuurlijke zaken behartigt – maar daarmee nog geen bestuur vormt. Deputaten zijn degenen die de opdrachten, door een GS verleend, dienen uit te voeren. Het is aan de GS om beleid te maken. Deputaten geven dat beleid vorm en laten het uitvoeren, indien van toepassing, door de bureaus.

Het werk van de WAD is in de voorstellen meegenomen. Naar het oordeel van de commissie moet het mogelijk zijn om na het zomerreces deze kaderbesluiten inhoudelijk in te vullen. Indien de synode deze voorstellen aanvaardt, betekent dat een flinke portie vakantiewerk voor de commissie en het moderamen.

Bespreking

Tijdens de bespreking worden verschillende geluiden vernomen. De eerste spreker blijft de denkrichting van deputaten volgen en ziet niets in het voorstel van de commissie. Dat wordt lapwerk – een nieuwe lap op een oude deken. De organisatie loopt vast en het resultaat van het voorstel van de commissie zal zijn een nog grotere afstand tussen de kerkleden en de synode. Een dienstencentrum zal dat effect nog versterken. We zijn altijd bang geweest voor een deputatenkerk – welnu, zie hier het begin. Het voorstel van deputaten is niet gemakkelijk te verteren en er zijn nog vele hobbels te nemen, maar het past uiteindelijk beter in ons confederatief kerkmodel, ondanks de 'ontsynodalisering'.

Maar de meeste sprekers steunen het voorstel van de commissie. Wel wordt gewezen op enkele binnen het geheel wat ondergeschikte punten. Terecht wijst de commissie op de meetbare doelen en de

gewenste resultaten. Maar wat wordt exact bedoeld? Is dat kwantificeerbaar? Voor het werk dat hier gedaan wordt is dat slechts een beperkt instrument, want het kwalitatieve aspect wordt dan gemist. Het zal moeilijk blijken voor een GS dat exact te formuleren.

Het door deputaten aangedragen punt van de discontinuïteit – althans een oplossing daarvan – wordt gemist in het commissievoorstel. Je ziet regelmatig dat deputaten of hun eigen gang gaan of juist niet omdat ze bang zijn de opdracht te buiten te gaan. Dat werkt wat verstarrend. Denk aan een voorbeeld als eredienst, waar deputaten gedurende de afgelopen periode tot de ontdekking kwamen dat een enkel invoegen van de teksten uit de NBV in de liturgische formulieren leidde tot merkwaardige producten. Voor dit probleem zou wel een oplossing gevonden moeten worden. Kunnen we niet de zittingsduur van de GS op 3 jaar stellen, zodat dit soort zaken besproken kan worden? Desnoods alleen het moderamen?

Voor velen is het voorstel van deputaten GSO een stap te ver, maar ze vragen zich af de voorstellen van de commissie wel ver genoeg gaan. Leiden de voorstellen van de commissie echt tot een lagere werkdruk voor een GS? Kunnen we (re)organiseren zonder naar de inhoud te kijken, louter naar de structuren? Heeft dat zin? Structuur volgt op inhoud, niet andersom. Je kunt clusteren wat je wilt, maar wat zegt dat voor de werkdruk van een GS? Je zult de onderwerpen toch allemaal bij langs zien komen. Er wordt daarom voor gepleit om toch te kijken naar een andere vorm. Het model van de TU of van BBK kan dan als voorbeeld dienen. Daar gebeurt het werk, onder toezicht van deputaten. De synode beoordeelt dat niet in detail. Geef ook andere deputaten en hun bureaus dat vertrouwen, met een grote, gedelegeerde, eigen verantwoordelijkheid. Dan kan de rapportage veel beknopter, wat écht minder werk voor een GS betekent.

Prof. Te Velde die als adviseur ter vergadering is, betreurt het dat deputaten en commissie niet op een lijn zijn gekomen. De aannames van deputaten GSO acht hij niet overtuigend. Zijns inziens is een van de oorzaken een onevenwichtige blik op de verhouding landelijk – plaatselijk. Dat dilemma werkt contraproductief. Een tweede, terecht, punt van kritiek is dat aanvaarding van het deputatenvoorstel de problemen niet oplost maar enkel verplaatst.

Hij benadrukt het voorlopige karakter van de nu voorgestelde besluiten. De betekenis van deze stap moet niet overschat worden. We kunnen de kop en de staart wel aannemen, maar de vraag is of alles inbegrepen is wat inbegrepen zou moeten zijn. Daar zullen we gaande het proces wel achter komen. Willen we werkelijk resultaat boeken, dan zullen we de zaken strategisch moeten aanpakken. En in tempo. Geen analyses, geen masterplan, maar concrete voorstellen. Hij waarschuwt ervoor daarbij het punt efficiency te centraal te zetten.

Naar zijn oordeel praten we over drie verschillende lagen: de GS, de deputaten en de diverse dienstbureaus. Het is jammer dat deze drie in de voorstellen niet onderscheiden worden. De grootste problematiek zit binnen de bureaus. Herinrichting van de deputaatschappen kon wel eens een grondiger reorganisatie daarvan met zich mee brengen dan de commissie nu denkt. De fundamentele keuze van de commissie is juist: niet alle supportgroepen over de rand van het kerkverband duwen. Maar alleen wat bijwerken hier en daar, daarmee kom je er niet. Een eventuele grondige herinrichting moet dan, ook na aanvaarding van dit kaderbesluit, wel tot de mogelijkheden blijven behoren.

In haar antwoord benadrukt de commissie dat zij niet heeft aangegeven dat er een dienstencentrum dient te komen. Wel kan gesteld worden dat wanneer de ondersteunende diensten samengevoegd worden er iets als een DC kan ontstaan. Vergelijk in dit verband ook de discussie die elders is gevoerd in verband met de TUK. Van de universiteit verlangt de synode dat zij de derde poot, dienstverlening, verder ontwikkelt. Dan is het wat merkwaardig om hier, waar het gaat om de supportgroepen, plotseling terug te deinzen. In de uiteindelijke voorstellen zullen hier knopen doorgehakt moeten worden, linksom of rechtsom.

Er ligt ook een taak voor de synode zelf als het gaat om haar (piek)belasting. Als het gedrag niet verandert, verandert daar ook niets aan. Dat houdt in dat de GS de verantwoordingskaders anders zal moeten structureren. Wat de commissie aandraagt zijn niet meer dan middelen om dat gedrag te stimuleren: meetbare doelen, toetsbare resultaten. En inderdaad, dat is lang niet altijd kwantificeerbaar. Maar het gebiedt de synode wel zelf kritisch te kijken naar wat zij van haar deputaten verlangt.

De overige punten van de bespreking betreffen met name internorganisatorische zaken, betrekking hebbend op de vraag hoe de commissie een eventuele opdracht kan invullen. De concrete resultaten daarvan zijn te lezen in Acta, art. 151.

Hierna brengt de preses de voorstellen in stemming. Volgens de HR is eerst het deputatenvoorstel aan bod. Dat wordt verworpen met 25 tegen, 1 onthouding en 10 voor.

De voorstellen van de commissie worden als een pakket in stemming gegeven. Het gaat om de kaders, niet om een concrete uitwerking van elk punt. Deze voorstellen worden aangenomen met 25 voor, 1 onthouding en 10 tegen.

Namens de vergadering dankt de preses de deputaten voor hun inzet. Een speciaal woord van dank is er voor de voorzitter van de WAD die in persoon benoemd was. Met dankbaarheid voor het gedane werk worden zowel deputaten GSO als de WAD gedechargeerd.

Artikel 142

04-10-2008

Synodale reorganisatie – tweede besluitenreeks

Voorstel: commissie organisatie

Materiaal:

het vervolgrapport van de commissie organisatie d.d. 12 januari 2009 over de synodale organisatie met verslag van de verrichte werkzaamheden en voorstellen voor een vervolg (zie Bijlage 14.2).

Besluit:

1. op hoofdlijnen het door de commissie organisatie gepresenteerde projectplan te aanvaarden als uitgangspunt voor de nadere uitwerking;
2. opdracht te verstrekken aan de commissie organisatie dan wel aan derden om het projectplan in de komende maanden integraal uit te werken, zodat het op een vervolgzitting van de synode definitief vastgesteld kan worden. Binnen het definitieve voorstel moeten ook de kosten en mogelijke besparingen in beeld zijn gebracht; tevens dienen de nu aan de deputaten verstrekte mandaten dan te zijn aangepast aan de nieuwe verhoudingen.

Bespreking

Voor de commissie leidt br. Cramer de bespreking in. Er lagen eerder op de synodetafel twee rapporten over de organisatie met een analyse die niet ieder kon onderschrijven. In juni is daarop een nieuwe koers vastgesteld, die nu uitgewerkt voorligt. Veel werk van de voorgangers is hierin verwerkt. Er zijn drie lijnen te onderkennen.

De eerste lijn betreft een andere opzet en vormgeving van de synodeagenda. Door een strakkere voorbereiding en geclusterde behandeling van de onderwerpen is een besparing in plenaire vergaartijd te bereiken.

De tweede lijn is het leggen van relaties tussen de deputaatschappen en waar mogelijk integratie. Nu is gebleken dat veel deputaatschappen los van elkaar werken. Integratie vindt plaats op het niveau van de synode. Eigenlijk zou dat eerder moeten gebeuren door regelmatig overleg en rapportage. Inmiddels zijn er al vergaande stappen gezet gericht op integratie van de deputaatschappen op het terrein van Gemeenteopbouw (SGO, DTEG, ASE)

De derde lijn is een versterking van de samenwerking tussen de TUK, de GHZ en het nieuwe deputaatschap OOG (ondersteuning ontwikkeling gemeenten). Ook op dat terrein is al een aantal belangrijke stappen gezet.

Over het algemeen bestaat grote waardering voor het werk van de commissie, dat in korte tijd tot stand is gebracht. De voorstellen zijn helder en hebben kwaliteit. Ook is er breed draagvlak voor bij de direct betrokkenen. Toch zijn er vragen over het resultaat dat de commissie denkt te bereiken. Als de synodeagenda wordt beperkt tot "hoofdlijnen" komt de synode daarmee dan niet nog verder van

de kerken te staan? En als de synode los komt van de uitvoering, leidt dat niet tot een verzelfstandiging van de deputaatschappen, met alle risico van het gaan van eigen wegen? Worden we zo geen deputatenkerk? De samenstelling van de verschillende deputaatschappen (benoemingsbeleid) is daarbij heel belangrijk. Ook wordt er op gewezen dat nu keuzes niet uit de weg gegaan moeten worden. Enkele afgevaardigden pleiten daarom voor meer druk op GDD om aan te sluiten bij het nieuwe deputaatschap OOG. Clustering geeft de synode de gelegenheid om overzicht te houden in plaats van de deputaten te volgen.

De voorgestelde rol van DAO roept eveneens vragen op. Enerzijds wordt hiermee de continuïteit tussen twee synodes bereikt en de opgebouwde kennis en ervaring gaat niet verloren. Maar anderzijds bestaat ook de dreiging van een machtig centraal orgaan.

De verkorting die de commissie denkt te bereiken, wordt ook door sommigen sceptisch benaderd. Iets meer tijd uittrekken voor de behandeling kan besluitvorming ook doen rijpen. Bovendien is een structuurverandering nog geen cultuurverandering, terwijl dat laatste wel zo belangrijk is. En zou je niet nog eerder met de voorbereiding moeten beginnen door de afgevaardigden al een jaar voorafgaande aan de synode te benoemen?

Br. Cramer beantwoordt de sprekers. Veel moet nog worden uitgewerkt. De uitvoeringsinstanties komen later in beeld. Eerst moet er binnen synode en deputaatschappen helderheid zijn over de manier waarop we de kerkelijke organisatie willen invullen. En daarbij moeten we ruimte laten voor bezinning en creativiteit. Dwingend optreden, bijvoorbeeld richting GDD, is af te raden. Integratie zal door overtuiging tot stand moeten komen. Wildgroei bij deputaatschappen is denkbaar, maar dat moet de synode voorkomen door heldere opdrachten te formuleren. De synode moet meer strategisch dan detaillistisch bezig zijn. Dat kan ook leiden tot een ander profiel voor een synodeafgevaardigde. DAO is in de visie van de commissie vooral administratief, ondersteunend. Een lichaam van beperkte omvang, dat vooral gericht is op het bewaren van de kennis en ervaring en het voorbereiden van de volgende synode. Clustering kan tot financieel voordeel leiden. De commissie heeft zelf ook nog vragen. Voorbereiding alleen door en voor de primusafgevaardigden? Zouden de secundi ook niet betrokken moeten worden? En hoe kom je als synode nog aan geestelijk leiding geven toe? Misschien naast het besluitvormende deel ook een conferentiedeel plannen?

In een korte tweede ronde wordt nogmaals benadrukt dat GDD zich niet vrijblijvend mag opstellen. Daartegenover wordt het pleit gevoerd om goed te luisteren naar de wens van de diakenen. Daarbij moet het pleiten voor zelfstandig voortbestaan overigens geen doel op zich worden. Ook wordt opgemerkt niet te lang met de reorganisatie van de uitvoeringsorganisatie te wachten. Op de werkvloer is enthousiasme te bespeuren, dat moeten we nu gebruiken.

De commissie dankt voor de inbreng. Ze gaat aan de slag om met een concrete uitwerking te komen. Eerst dan is er sprake van besluitvorming. De angst om via getrapte besluitvorming in een "fuiik" te zwemmen is niet aan de orde.

De synode stemt daarop in met de geschetste uitwerkingsrichting (één onthouding, verder allen voor).